

Farklı Okul Öncesi Eğitimi Yaklaşımlarına İlişkin Türkiye’de Yapılan Çalışmaların İncelenmesi*

[Selahattin Semiz](#)¹, [Aşlı Yıldırım](#)²

¹Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi

²Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Atf için: Semiz, S. ve Yıldırım, A. (2022). Farklı Okul Öncesi Eğitimi Yaklaşımlarına İlişkin Türkiye’de Yapılan Çalışmaların İncelenmesi. *Spor, Eğitim ve Çocuk*. 2(2), 1-23. DOI: 10.5505/sec.2022.35744

Geliş Tarihi: 22.03.2022

Kabul Tarihi: 17.04.2022

Yayın Tarihi: 31.05.2022

Öz

GİRİŞ ve AMAÇ: Ülkemizde farklı okul öncesi eğitim yaklaşımlarına olan ilgi giderek artmaktadır. Farklı yaklaşımlardaki etkili uygulamalar takip edilerek, ülkemizde etkililiği araştırılmakta ve bu yaklaşımları açıklayan çalışmalar yapılmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmada Türkçe alanyazında farklı okul öncesi eğitim yaklaşımları üzerine yapılan çalışmaların incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaca yönelik olarak EBSCO ve Google Scholar veritabanları üzerinden tarama yapılarak hakkında en az 5 çalışma yapılmış olan yaklaşımlar üzerine yapılan çalışmalar incelenmiştir. Çalışmada birçok erken çocukluk eğitim yaklaşımı içerisinden, Türkçe alanyazında hakkında daha çok çalışma olan Başarıya İlk Adım Programı, Çocuklarla Felsefe Eğitimi Yaklaşımı, High/Scope Yaklaşımı, Montessori Yaklaşımı, Oyun Temelli Eğitim Yaklaşımı, Proje Yaklaşımı ve Reggio Emilia Yaklaşımı olmak üzere bu yedi yaklaşım üzerine yapılan çalışmalar incelenmiştir.

YÖNTEM ve GEREÇLER: Bu çalışmada nicel araştırma desenlerinden tarama deseni seçilmiştir. Genellikle tarama araştırmalarının amacı, araştırma konusu hakkında var olan durumun fotoğrafını çekerek durumu betimlemektir. Bu noktada bu çalışmada da belirtilen yaklaşımlar hakkındaki durumun betimlenmesi amaçlandığı için bu desen tercih edilmiştir.

BULGULAR: Yapılan tarama sonucunda Başarıya İlk Adım Programı’ndan 6, Çocuklarla Felsefe Eğitimi Yaklaşımı’ndan 10, High/Scope Yaklaşımı’ndan 10, Montessori Yaklaşımı’ndan 58, Oyun Temelli Eğitim Yaklaşımı’ndan 11, Proje Yaklaşımı’ndan 17 ve Reggio Emilia Yaklaşımı’ndan 10 olmak üzere toplamda 122 çalışma incelemeye dahil edilmiştir. Çalışmalar yayın türü, yıl, konu, yöntem, desen, katılımcılar, veri toplama araçları ve kullanılan istatistikler gibi başlıklarda incelenmiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ: Literatür taraması sonucu yapılan incelenmede, Türkçe alanyazında en çok çalışılan yaklaşımın Montessori Yaklaşımı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul öncesi eğitim yaklaşımları üzerine yapılan çalışmaların sayısı giderek son yıllarda giderek artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim Yaklaşımları, Başarıya İlk Adım Programı, Çocuklarla Felsefe Eğitimi Yaklaşımı, High/Scope Yaklaşımı, Montessori Yaklaşımı, Oyun Temelli Eğitim Yaklaşımı, Proje Yaklaşımı ve Reggio Emilia Yaklaşımı

Investigation of Studies About Different Preschool Education Approaches in Turkey

Abstract

INTRODUCTION: There is an increasing interest in different preschool education approaches in our country. Effective practices in different approaches are followed in our country and their effectiveness is investigated. In this context, in this study, it is aimed to examine the studies on different preschool education approaches in the Turkish literature. For this purpose, studies about approaches which at least 5 studies have been made were examined by scanning EBSCO and Google Scholar databases. In the study, among many early childhood education approaches, studies on the First Step to Success Program, Philosophy Education Approach with Children,

Spor, Eğitim ve Çocuk (SEC)

High/Scope Approach, Montessori Approach, Game-Based Education Approach, Project Approach and Reggio Emilia Approach, which are more common in the Turkish literature, were examined.

METHODS: In this study, survey design was chosen from the quantitative research designs. Generally, the aim of survey research is to describe the situation by taking a picture of the current situation about the research topic. At this point, this design was preferred because it is aimed to describe the situation about the approaches mentioned in this study.

RESULTS: As a result of the research, 6 from the First Step to Success Program, 10 from the Philosophy Education with Children Approach, 10 from the High/Scope Approach, 58 from the Montessori Approach, 11 from the Game-Based Education Approach, 17 from the Project Approach and 10 from Reggio Emilia Approach, a total of 122 studies were included in the review.

DISCUSSION AND CONCLUSION: In the examination made as a result of the literature review, it was concluded that the most studied approach in the Turkish literature is the Montessori Approach. The number of studies on pre-school education approaches has been increasing in recent years.

Keywords: Preschool Education Approaches, First Step to Success Program, Philosophy Education with Children Approach, High/Scope Approach, Montessori Approach, Game Based Education Approach, Project Approach and Reggio Emilia Approach

GİRİŞ

Erken çocukluk eğitiminde kullanılan yaklaşımlar ve eğitim modellerine olan ilgi 20. yüzyıl içerisinde artıp azalsa da 21. yüzyılda bu programların devletler tarafından finanse edilmesi, bütün çocukların okula öğrenmeye hazır başlaması ve erken çocukluk döneminde gelişimin önemi gibi amaçlarla bu ilgi tekrar artmıştır. Bu bağlamda birçok erken çocukluk eğitimi program modeli ortaya çıkmıştır. Ancak şu an genel olarak dünyada kullanılan erken çocuk eğitimi modellerinin sayısı tam olarak bilinmemektedir. Genel olarak yarım gün ve tam gün eğitim vermek üzere hazırlanan erken çocukluk eğitimi programları; devlet okullarında, okul öncesi eğitim kurumlarında ya da toplum temelli programlarda kullanılmaktadırlar. Bu yaklaşımlardan en çok öne çıkanlar Yaratıcı Müfredat, Reggio Emilia, High Scope, Bank Street ve Montessori gibi yaklaşımlar olmaktadır. Bu programların ve eğitim yaklaşımlarının temel dayanağını çocuk gelişimi teorileri oluşturmaktadır. Yaklaşımlar arasındaki farklılıklar küçük çocukların öğrenmesi için neyin önemli olduğu, çocukların nasıl öğrendiği ve nasıl geliştiği konusundaki inanç farklılıklarından kaynaklanmaktadır. Ayrıca yaklaşımlardaki bu farklılıklar müfredatın odak noktasını, sınıf yapısını, öğrenme çevresini ve çocukların katılım biçimlerini şekillendirmektedir. Ek olarak bu yaklaşımlar öğretmenin rolü açısından da farklılık göstermektedir. Öyle ki bazı yaklaşımlar öğretmeni oldukça yapılandırarak, yapması ve takip etmesi gereken ayrıntılı adımları içermektedir. Bazı yaklaşımlarda ise sadece yol gösterici ilkeler verilerek, öğretmenden bu ilkeleri nasıl uygulayacağına karar vermesi beklenmektedir (Goffin, 2000).

Bu bölümde birçok erken çocukluk eğitim yaklaşımı içerisinden, Türkçe alanyazında üzerine daha çok çalışmalar yapılan Başarıya İlk Adım Programı, Çocuklarla Felsefe Eğitimi Yaklaşımı, High/Scope Yaklaşımı, Montessori Yaklaşımı, Oyun Temelli Eğitim Yaklaşımı, Proje Yaklaşımı ve Reggio Emilia Yaklaşımı olmak üzere bu yedi yaklaşımdan bahsedilecektir. Yukarıda belirtilen yaklaşımlardan hakkında yaklaşımın felsefesi, çocuğun ve öğretmenin rolü olmak üzere özetleyici bir bilgilendirme sunulacaktır.

Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

Başarıya İlk Adım Programı, erken çocukluk döneminde risk altındaki, kayda değer anti-sosyal davranış kalıpları gösteren çocuklar için hazırlanan bir erken müdahale programı olarak tanımlanmaktadır. Okul öncesinden ikinci sınıfa kadar devam eden çocuklar için kullanılabilir. Risk altındaki çocuklara uygun davranış modellerinin öğretilmesini amaçlayan bu program, ebeveynleri de işin içerisine katarak okulla iş birliği içerisinde hareket etmelerini gerektiren, bir ev ve okul müdahale programı olarak karşımıza çıkmaktadır (Diken ve Rutherford, 2005). Programın anaokulu için olan versiyonu Başarıya İlk Adım- Anaokulu Versiyonu (BİA-AV) biçiminde isimlendirilmektedir. Programa sınıfta problem davranışlar gösterme riski olan, programın tarama modülü ile öğretmen tarafından belirlenen bir hedef öğrencinin seçilmesi ile başlanmaktadır. Program tamamen bir BİA-AV rehberi kontrolünde yürütülmekte ve yaklaşık 30 gün sürmektedir. Hedef öğrencinin belirlenmesinin ardından program rehberi; öğrencinin kendisi, aile, öğretmeni ve arkadaşları ile gerekli görüşmeleri yaparak programı açıklamaktadır. Ardından sınıf modülünün uygulanmasına geçilmektedir. Programa dair sınıftaki uygulamaları içeren sınıf modülü, uygulamanın ilk 5 gününde rehber tarafından uygulanarak hem öğretmene model olunması hem de öğretmenin aşinalık kazanması sağlanmaktadır. Devamında 6. günden itibaren program öğretmen tarafından uygulanmaktadır. Programın 11. Gününden itibaren ev modülünün uygulanmasına başlanmakta ve 6 hafta kadar devam etmektedir. Ev modülünde her hafta çocuğa bir sosyal becerinin öğretimi hedeflenmektedir. Programın her aşamasında BİA-AV rehberi öğretmen, öğrenci ve aile ile birlikte programı takip etmekte ve gerekli bilgilendirmeleri yapmaktadır (Çelik, 2012).

Çocuklar İçin Felsefe, yaklaşımı 1960'lı yıllarda Matthew Lipman tarafından ortaya atılmıştır. Eleştirel düşünme eğitiminin çocuklara küçük yaşlardan itibaren verilmesi gerektiğini vurgulayan Lipman, çocukların doğal filozoflar olduğunu temele alarak felsefi düşünmeyi çocuğun müfredatına yerleştirmektedir (Boyacı, Karadağ ve Gülenç, 2018). Bu yaklaşımda amaç felsefi diyaloglar aracılığıyla çocukların eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeye çalışmaktır. Eğitimde radikal bir değişiklik yaratan bu yaklaşımın bir diğer amacı da, öğretmenin rolünü vurgulayan ve bilgi aktarımına dayanan bir yaklaşımdan çocuğu merkeze alan ve çocuğun keşiflerle, deneylerle öğrendiği, bilginin inşasına vurgu yapan bir yaklaşıma geçiş yapmaktır (Vansielegheem, 2005). Bu kavram çocukların güzellik, iyilik, adalet ve doğruluk gibi kavramları keşfetmelerini sağlarken, aynı zamanda çocuklara; kendi sorularını sorma, önemli kavramları keşfetme, düşünme becerilerini geliştirme ve değişik bakış açılarını görme imkânı tanımaktadır. Çocuk merkezli olan bu yaklaşımda çocuklar genellikle etkinliklere yön veren taraf olmaktadır. Öğretmen ise çocukları düşünmeye yönlendiren ve gerekli ortamı oluşturan kişi olarak yer almaktadır (Özdamar, 2017).

High/Scope, yaklaşımı ise 1960'lı yıllarda A.B.D.'de ortaya çıkan bir yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır. Dr. David Weikart tarafından oluşturulan yaklaşım, sosyo-ekonomik düzeyi düşük kesimlerde yaşayan çocukların eğitilmesi ve bir sonraki eğitim kademesine hazır hale getirilmesi

Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

amacıyla geliştirilmiştir (Bilaloğlu, 2004). High Scope yaklaşımın temel yapıtaşı, aktif öğrenmenin insan potansiyel gelişimi için temel olarak görülmesi ve aynı zamanda aktif öğrenmenin en uygun öğrenme fırsatları sağlayan ortamlarda en etkili biçimde gerçekleştiği görüşüdür. Bu nedenle programın ana hedefi, farklı ortamlarda gelişimsel olarak uygun eğitimi destekleyen, esnek ve açık çerçeve bir operasyonel model oluşturmaktır. Bu yaklaşımda kullanılan aktif öğrenme, çocukların kendi başlarına başlattıkları dinlemek, aramak, hissetmek ve hareket etmek gibi etkinlikler bağlamında kendi kavram ve fikirlerini oluşturdukları, kendi sembol ve soyutlamalarını ortaya koydukları bir süreci ifade etmektedir. High/Scope merkezlerinde ve sınıflarında çocuklar, fikirlerini ve etkileşimlerini mantıksal ve sezgisel düşünce ve eylem dizilerine dönüştürürken, dünyayla ilgili kendi bilgilerini geliştirmekte, kişisel olarak anlamlı deneyimler ve sonuçlar oluşturmak için çeşitli materyallerle çalışmakta ve kendi sözleriyle yaşadıkları deneyimler hakkında konuşmaktadır. Öğretmenin ise bu yaklaşımda; öğrenme çevresini düzenlemek, günlük rutinleri düzenlemek, çocukların deneyimlerini planlamak, problem çözme ve sözlü yansıtma yapma becerilerini geliştirmeleri için çocukları cesaretlendirmek, çocukların eylemlerini yaklaşımın anahtar deneyimleri açısından yorumlamak ve destekleyici bir okul iklimi oluşturmak gibi sorumluluklarının olduğu ifade edilmektedir (Hohmann, Weikart ve Epstein, 1995).

Montessori yaklaşımı ise İtalya'nın ilk kadın doktoru olan Maria Montessori tarafından oluşturulmuştur. Zihinsel engelli çocuklar üzerine çalışmalar yapan Montessori'nin çalışma yaptığı zihinsel engelli çocukların, normal çocuklarla aynı başarıyı yakalamalarını fark etmesi ile birlikte uyguladığı eğitimin normal çocuklara uygulanabilirliğini düşünmüş ve yaklaşım bunun üzerine temellenmiştir (Danişman, 2012). Montessori, eğitim felsefesini oluştururken Rousseau, Pestalozzi ve Fröbel gibi düşünürlerin görüşlerinden faydalanmıştır (Güral, 2015). Montessori, çocuğun gelişimini her biri çocuğun olgunlaşması için benzersiz ve gerekli olan aşamalar halinde ifade etmektedir. Her aşamanın, çocuğun benzersiz niteliklerini destekleyen bir çevre ve çocuğun öğrenmesine önemli ölçüde katkıda bulunan yetişkinleri ve akranları içeren bir ortamla desteklenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Montessori yaklaşımında çocuk, uygun çevre ve öğretmen olmak üzere 3 anahtar bileşenden bahsedilmektedir. Çocuğu merkeze alan montessori yaklaşımında, çocuğun sahip olduğu farklı bir kavrama tarzıdan bahsedilmektedir. Emici zihin olarak adlandırılan bu kavrama tarzı doğumdan üç yaşa kadar bilişsiz, üç ve altı yaş arasında ise bilinçli emici zihin olarak ifade edilmektedir. Çocukların sahip oldukları emici zihin sayesinde çocuk aktif öğrenme ve deneyimleri ile birlikte kendiliğinden öğrenen rolüne bürünmektedir. Çocuğun öğrenmesi için uygun biçimde yapılandırılmış bir çevrede eğitimi savunan bu yaklaşımda, ortamın erişilebilirlik ve kullanılabilirlik, hareket ve seçim özgürlüğü, kişisel sorumluluk, doğallık ve gerçeklik, güzellik ve uyum gibi noktalarda nitelikli olması gerektiğinin altı çizilmektedir. Çünkü bu yaklaşımda her şeyin uyum içerisinde olduğu, çocuğun gerçek ve doğal materyallerle sorumluluk aldığı, hareket ve seçim özgürlüğünün bulunduğu her açıdan kullanılabilir ve erişilebilir bir eğitim ortamından bahsedilmektedir. Bu noktada öğretmen ise çocuğun öğrenmesini ve gelişimini kolaylaştıran kişi olarak ifade edilmektedir. Ayrıca öğretmenin her çocuğun gelişimsel gereksinimlerinin

Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

karşılmasını sağlamaktan sorumlu olduğu belirtilmektedir. Bu sürecin takip edilmesi ve bu gelişimsel ihtiyaçların belirlenmesinde öğretmenin gözlemleri etkili olmaktadır (Isaacs, 2015)

Oyun Temelli Eğitim Programları, sadece bir kuramcının imzasını taşımamakla birlikte Sosyal Yapılandırmacı iki kuramcı olan Vygotsky ve El'konin'in bilimsel çalışmalarına dayandırılmaktadır. Oyun temelli eğitim programının uygulandığı bir ortamda öğrenme çevresi, öğretmen rehberliğinde oynanan bir oyuna benzer olarak, çocuğu desteklemektedir. Bu programlarda çocukların oyun oynamaları, çevreleri ile fiziksel temasa geçmeleri, aktif katılım ile öğrenebilmeleri, keşfetmeleri için yeterli ve kesintisiz bir zaman aralığı sunulmaktadır. Oyun temelli programlarda her gün sembolik oyun, yapılandırılmış oyun, duyuşal-motor oyun gibi oyun etkinlikleri yer almaktadır. Oyun temelli eğitim programları, öğretmenin günlük sabit olarak takip ettiği kalıp bir program değildir. Bu yaklaşımda öğretmen programı, çocukların ilgileri, merakları ve hedefleri doğrultusunda yapılandırmaktadır. Çocuklar da kendi ilgileri doğrultusunda yapılandırılan bu programa aktif olarak katılmaktadır. Oyun Temelli eğitim yaklaşımı çocuk merkezli bir yaklaşım değildir. Çünkü bu yaklaşımda yetişkin çocukların oyunu içerisinde yer almamaktadır. Öğretmenin görevi ise, çocukların öğrenmeleri, beceri kazanmaları, oyun esnasında pratik yapmaları ve yeni kavramları keşfetmelerini sağlayacak yeterli nitelikte etkinlikler tasarlamak ve öğrenme çevresini düzenlemektir (Çakırer, 2017)

Proje yaklaşımı, Amerika'da Lillian Katz, Sylvia Chard ve Judy Haris Helm'in çalışmaları ile okul öncesi eğitim alanında duyulmuştur (Arıkan ve Kimzan, 2016). Bu yaklaşım çocukların kendi ilgi alanlarını takip ederek, yeni bilgiler edinmelerini sağlayan, düşünme becerilerini destekleyen ve bağımsızlıklarını artıran çocuk merkezli bir eğitim programıdır. Bu yaklaşımda çocuklar merak ettikleri konuları sorarak ve araştırarak öğretmenleri ve arkadaşları ile işbirliği içerisinde öğrenirler (Sargent, 2014). Çoğu okulöncesi öğretmeni proje yaklaşımı kapsamındaki uygulamalarını organize etmek için temalar ya da üniteler kullanmaktadır. Öğrenme merkezleri de bu bağlamda öğretmenin uygulamalarını organize etmesine yardımcı olmaktadır. Bu yaklaşımın ana amacı çocuğun bilginin çocuğa kendi deneyimleri ve buluşları yoluyla kazandırılması, ve bunun da çocuğun kendi motivasyonu ile olmasını sağlayarak öğrenmekten keyif alan çocuklar yetiştirmektir (Helm ve Katz, 2001). Bu süreçte çocuklar aktif öğrenen konumundadır. Projelerin tasarım ve planlama süreçlerinde de yer almaktadırlar. Öğretmen ise rehberdir. Öğretmen, projeleri planlarken, projenin oluşum ve planma süreçlerine çocukları da katmaktadır. Bu yaklaşımda öğretmenler, çocukların işini kolaylaştırmak, eğitim çevresini düzenlemek, çocukları motive etmek gibi sorumluluklar almaktadırlar (Boz, 2017).

Reggio Emilia yaklaşımı, 20. Yüzyılda Loris Malaguzzi isimli bir öğretmen önderliğinde İtalya'nın Reggio Emilia kasabasında doğmuştur. Yaklaşım, Dewey, Piaget, Vygotsky ve Bruner gibi birçok kuramcının görüşlerini de içermektedir (Aslan, 2017). Reggio Emilia yaklaşımı çocuğun içerisinde yer aldığı toplumdaki kültürel değerleri ve bunlara uygun rolleri öğrenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu yaklaşımda çocuğun keşif yaparak öğrenmesi ön plana çıkmakta ve çocuğun kendini ifade etmesine

Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

önem verilmektedir. Yaklaşımında “Çocuğun yüz dili” ismi verilen kavram çocuğun mümkün olduğunca en fazla yolla (resim, heykel yapma, drama vb.) kendini ifade etmesini belirtmektedir (Aslan, 2005). Yaklaşım çocuğu bir öğrenen, öğretmeni sınıfın yöneten ve organize eden, fiziksel çevre ve müfredatı ise ortak deneyimler, açık uçlu keşifler ve çocuğun problem çözmeyi öğrenmesi için bir rehber olarak ele almaktadır (Edwards, Gandini ve Forman, 1998).

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, yukarıda tanıtılan; Montessori, Çocukların İçin Felsefe, Reggio Emilia, Oyun Temelli Eğitim, High/Scope, Başarıya İlk Adım ve Proje Yaklaşımı olmak üzere bu yedi yaklaşım ve program üzerine Türkçe alanyazında 2018 yılına kadar yapılan çalışmaların yayın yürü, yıl, çalışmanın yapıldığı il, konu, yöntem ve desen, kullanılan veri toplama araçları, katılımcı türleri ve kullanılan analizler gibi değişkenler açısından incelenmesidir. Belirtilen yaklaşımlar hakkında yapılan bu çalışmanın, okul öncesi eğitim yaklaşımları üzerine yapılacak araştırmalarda, araştırmacılara genel bir bakış kazandırması açısından katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu amaçla aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmaktadır.

- 1- Belirtilen okul öncesi eğitim yaklaşımları hakkında yapılan çalışmaların, incelenen yaklaşım açısından dağılımları nasıldır?
- 2-Belirtilen okul öncesi eğitim yaklaşımları hakkında yapılan çalışmaların yayın türleri açısından dağılımı nasıldır?
- 3- Belirtilen okul öncesi eğitim yaklaşımları hakkında yapılan çalışmalar hangi yıllarda yapılmıştır ve yıllar içerisindeki dağılımı nasıldır?
- 4-Belirtilen okul öncesi eğitim yaklaşımları hakkında yapılan çalışmalar hangi illerde yapılmıştır?
- 5- Belirtilen okul öncesi eğitim yaklaşımları hakkında yapılan çalışmalarda, ayrı ayrı yaklaşımlarda hangi konular ele alınmıştır?
- 6- Belirtilen okul öncesi eğitim yaklaşımları hakkında yapılan çalışmalarda tercih edilen yöntem ve desenler nelerdir?
- 7- Belirtilen okul öncesi eğitim yaklaşımları hakkında yapılan çalışmalarda kullanılan veri toplama araçları nelerdir?
- 8- Belirtilen okul öncesi eğitim yaklaşımları hakkında yapılan çalışmalarda kullanılan analizler nelerdir?

YÖNTEM

Montessori, Çocukların İçin Felsefe, Reggio Emilia, Oyun Temelli Eğitim, High/Scope, Başarıya İlk Adım ve Proje Yaklaşımı olmak üzere bu yedi yaklaşım ve program üzerine Türkçe alanyazında yapılan çalışmaların incelenmesi amaçlanan bu çalışmada nicel araştırma desenlerinden tarama deseni

Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

seçilmiştir. Genellikle tarama araştırmalarının amacı, araştırma konusu hakkında var olan durumun fotoğrafını çekerek durumu betimlemektir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017). Bu noktada bu çalışmada da belirtilen yaklaşımlar hakkındaki durumun betimlenmesi amaçlandığı için bu desen tercih edilmiştir.

Örneklem

Çalışmanın örneklemini Montessori, Çocukların İçin Felsefe, Reggio Emilia, Oyun Temelli Eğitim, High/Scope, Başarıya İlk Adım ve Proje Yaklaşımı olmak üzere bu yedi yaklaşım hakkında 2018 yılı dahil olmak üzere, bu yıla kadar yapılan çalışmalar dahil edilmiştir. Bu yedi yaklaşım belirlenirken, Türkçe alanyazında yaklaşım hakkında en az 5 bilimsel yayın olması şartı dikkate alınmıştır. Yapılan literatür taramasında Google Scholar ve EBSCO veri tabanları üzerinden tarama yapılmıştır. Tezler için ise YÖK'ün internet sayfasında yer alan ulusal tez merkezinin veri tabanı kullanılmıştır. Çalışmaya Türkiye'de yapılmayan çalışmalar ve tez makaleleri dahil edilmemiştir. Bu kapsamda yapılan tarama sonucunda Başarıya İlk Adım Programı'ndan 6, Çocuklarla Felsefe Eğitimi Yaklaşımı'ndan 10, High/Scope Yaklaşımı'ndan 10, Montessori Yaklaşımı'ndan 58, Oyun Temelli Eğitim Yaklaşımı'ndan 11, Proje Yaklaşımı'ndan 17 ve Reggio Emilia Yaklaşımı'ndan 10 olmak üzere toplamda 122 çalışma incelemeye dahil edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması sürecinde Google Scholar, EBSCO ve Ulusal Tez Merkezi veri tabanlarından taramalar yapılmıştır. Bu noktada 122 çalışmaya ulaşılmıştır. Tam metin erişimlerine izin verilmeyen tezler için, çalışmaların özetlerinden faydalanılmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışma kapsamında ulaşılan 122 çalışma; yayın yürü, yıl, çalışmanın yapıldığı il, konu, yöntem ve desen, kullanılan veri toplama araçları, katılımcı türleri ve kullanılan analizler gibi değişkenler açısından analiz edilmiştir. Analiz sonrası bulgular frekans değerleri ile sayısallaştırılmıştır.

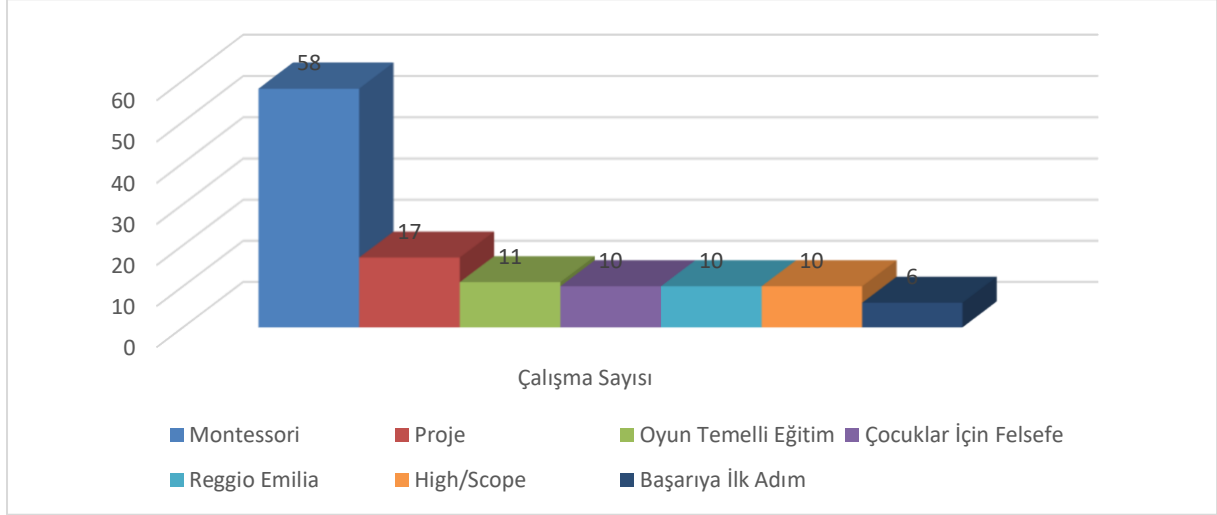
BULGULAR

Bu bölümde çalışmanın bulgularına ilişkin bilgiler verilecektir. Araştırma kapsamında incelenen bütün çalışmaların; yayın yürü, yıl, çalışmanın yapıldığı il, konu, yöntem ve desen, kullanılan veri toplama araçları, katılımcı türleri ve kullanılan analizler gibi değişkenler açısından bulguları aşağıda yer almaktadır. Bütün değişkenlere ilişkin bulgular yaklaşımların geneli için verilirken, konu değişkenine ilişkin bulgular her yaklaşım için ayrı ayrı verilmektedir.

İncelenen Çalışmaların Yaklaşım Türüne Göre Dağılımı

Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların yaklaşım türüne göre dağılımı aşağıda verilen Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. İncelenen Çalışmaların Yaklaşım Türüne Göre Dağılımı

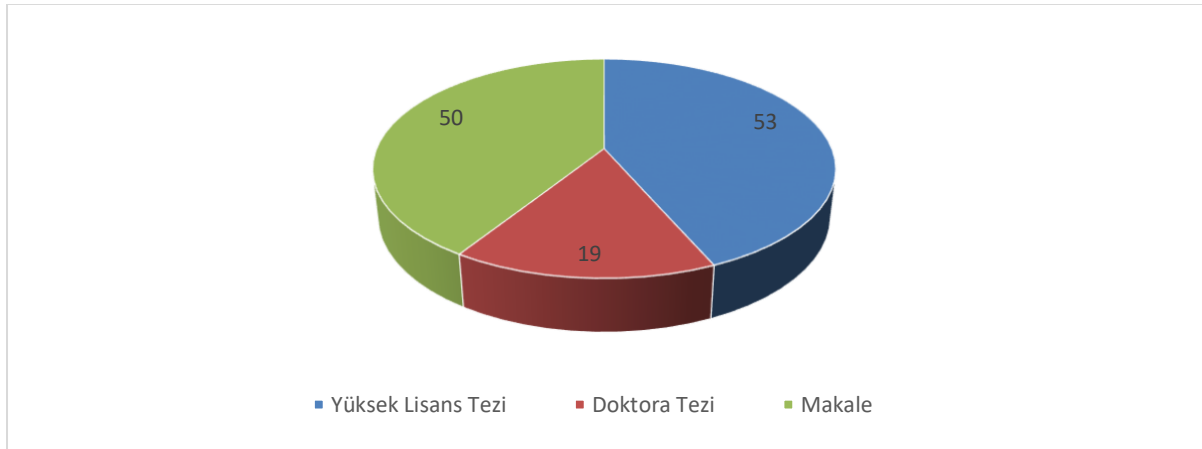

Tablo 1 incelendiğinde; Montessori Yaklaşımı’ndan 58, Proje Yaklaşımı’ndan 17, Oyun Temelli Eğitim Yaklaşımı’ndan 11, Çocuklarla Felsefe Eğitimi Yaklaşımı’ndan 10, High/Scope Yaklaşımı’ndan 10, Reggio Emilia Yaklaşımı’ndan 10 ve Başarıya İlk Adım Programı’ndan 6 çalışmanın bulunduğu görülmektedir. Yaklaşımlar arasında en çok çalışma Montessori Yaklaşımı üzerine, en az çalışma ise Başarıya İlk Adım Programı üzerine yapılmıştır.

İncelenen Çalışmaların Yayın Türüne Göre Dağılımı

Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların yayın türüne göre dağılımı aşağıda verilen Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Çalışmaların yayın türüne göre dağılımı

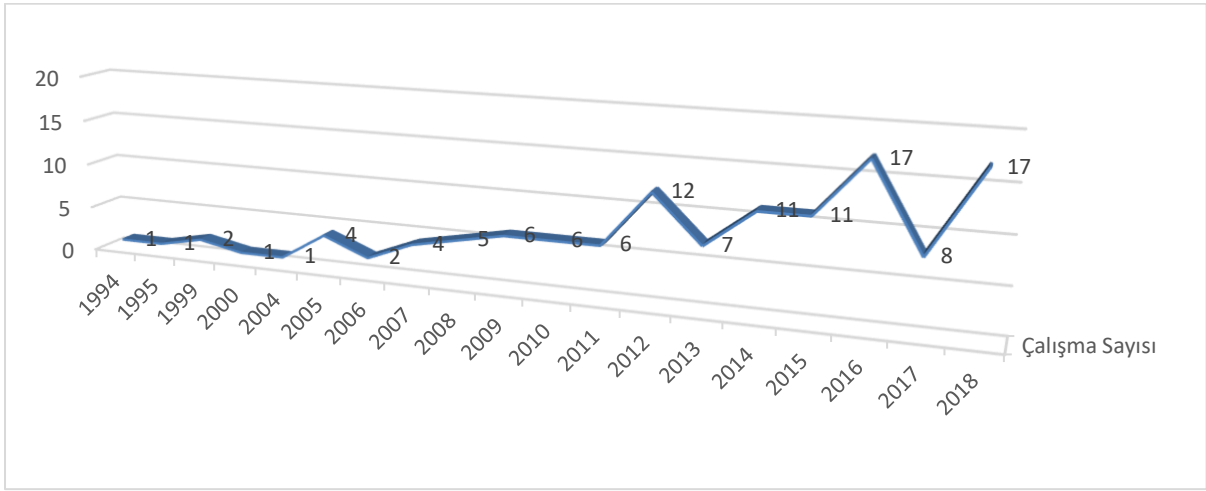

Tablo 2 incelendiğinde, araştırma kapsamında incelenen 7 yaklaşım hakkında yapılan çalışmaların genellikle yüksek lisans tezleri(f=50) ve makaleler olduğu(f=53), azınlık kısmının ise doktora tezleri(f=19) olduğu görülmektedir.

İncelenen Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların yıllara göre dağılımı aşağıda verilen Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Çalışmaların yıllara göre dağılımı

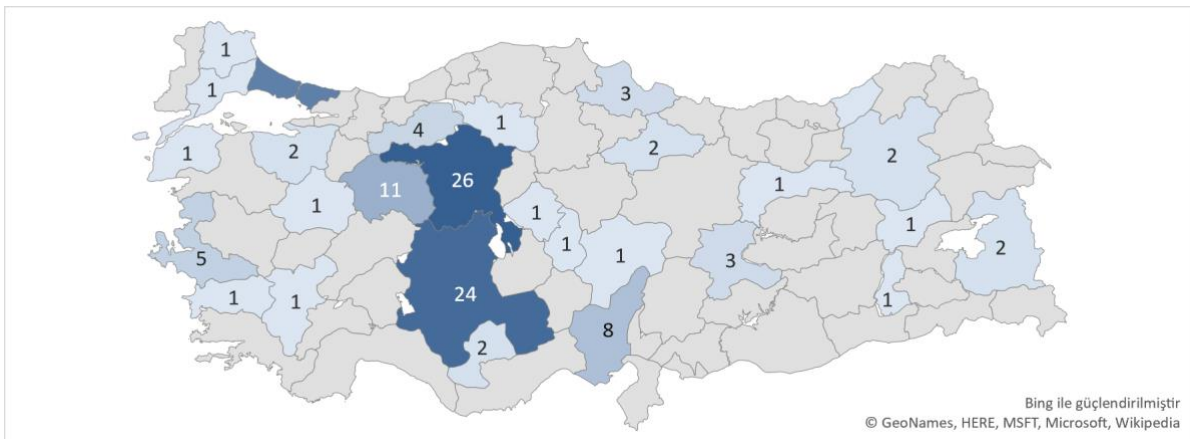

Tablo 3 incelendiğinde 7 okul öncesi eğitim yaklaşımı üzerine yapılan çalışmaların sayısının 2006 yılından itibaren artışa geçtiği ve giderek arttığı görülmektedir. Çalışmaların en fazla sayıya ulaştığı yıllar 2016(f=17) ve 2018(f=17) yılları iken, 2005 yılı ve öncesinde çalışma sayılarının çok düşük(f=1) görülmektedir.

İncelenen Çalışmaların İllere Göre Dağılımı

Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların yapıldıkları illere göre dağılımı aşağıda verilen Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Çalışmaların illere göre dağılımı

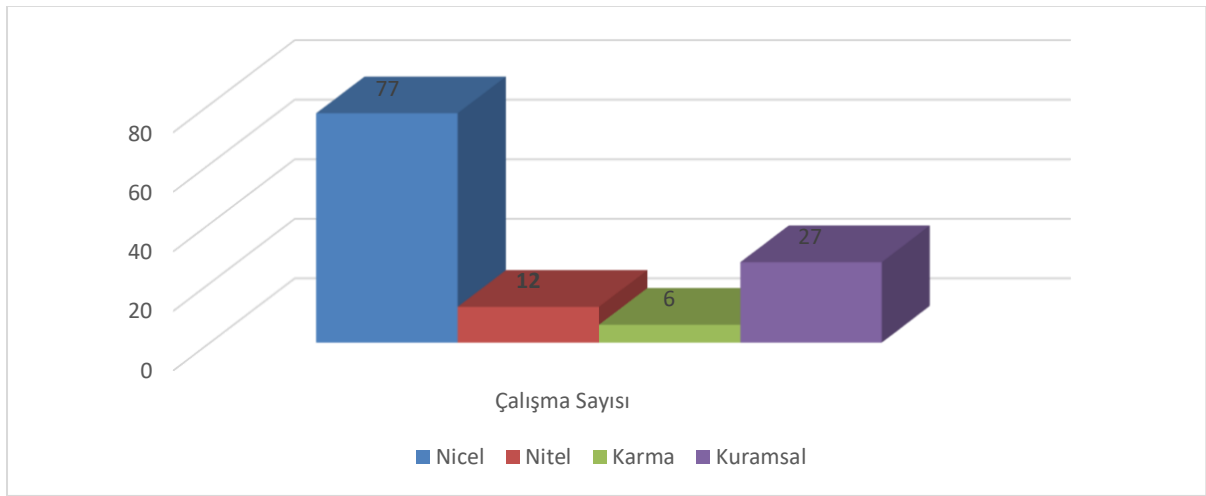

Tablo 4' e göre Ankara($f=26$), Konya($f=24$), İstanbul($f=20$) ve Eskişehir($f=11$) en çok çalışma yapılan illerdir. Toplamda çalışma yapılan il sayısı 29'dur. Çalışma yapılan illerin büyük çoğunluğu büyük şehirlerdir. Ek olarak en çok çalışma yapılan dört il; ilgili alanlarda yüksek lisans ve doktora programları mevcut olması, üniversite sayısının fazla olması ve ilgili alanda akademisyen sayısının daha fazla olması ile ön plana çıkmaktadır.

İncelenen Çalışmaların Kullanılan Yöntem ve Desene Göre Dağılımı

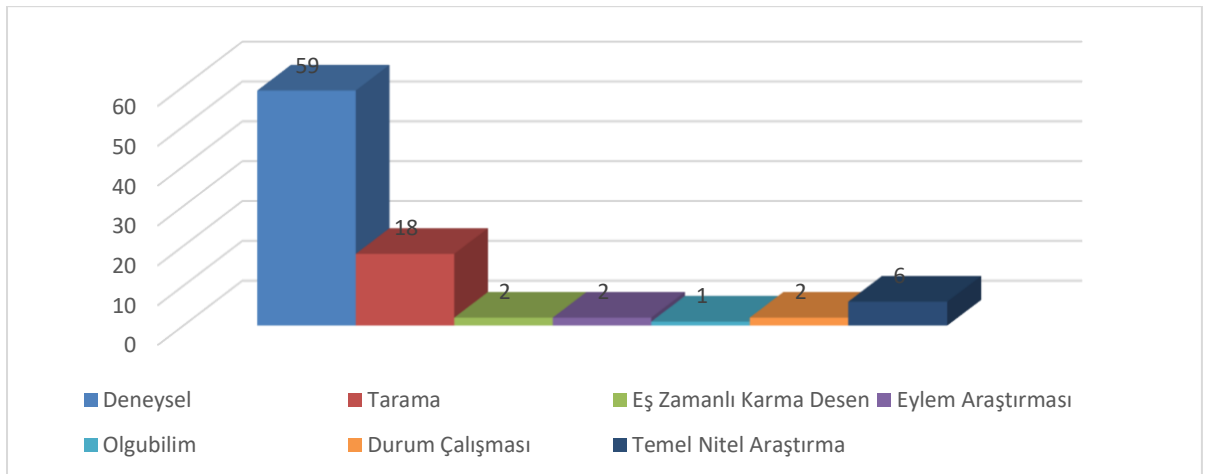
Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların kullanılan yöntemlere göre dağılımı aşağıda verilen Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5. Çalışmaların kullanılan yöntemlere göre dağılımı

Tablo 5 incelendiğinde çalışmalarda en çok nicel yöntem($f=77$) kullanıldığı görülmektedir. Çalışmaların bazıları ise belirtilen yaklaşımları tanıtan, araştırma makalesi olmayan kuramsal($f=27$) makalelerdir. Çalışmalarda en az ise nitel($f=12$) ve karma($f=6$) yöntemler tercih edilmiştir. Çalışmaların kullanılan desenlere göre dağılımı ise aşağıda verilen Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6. Çalışmaların kullanılan desene göre dağılımı

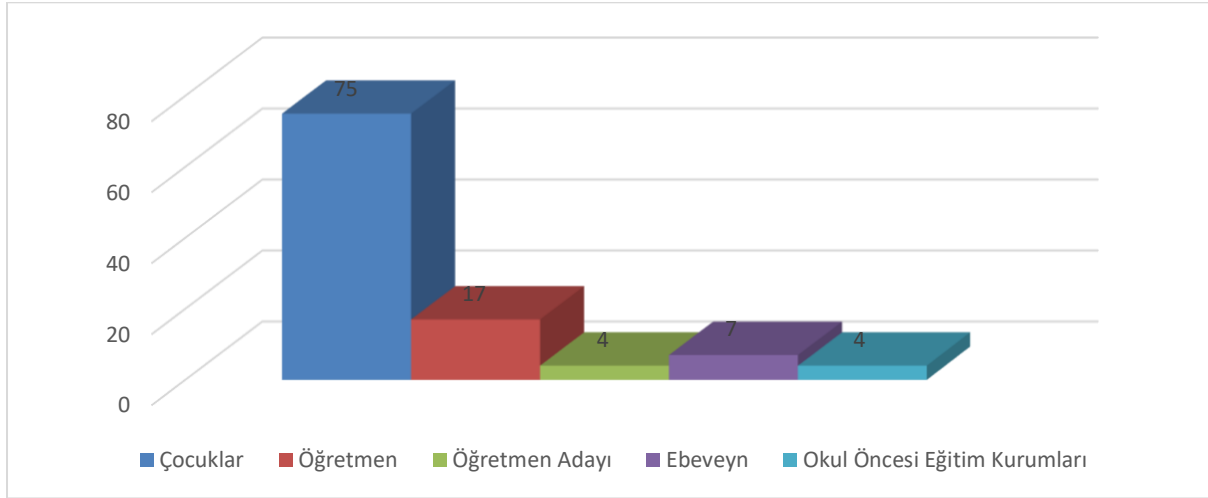

Tablo 6'ya göre çalışmalarda en çok tercih edilen desenler; nicel araştırma desenleri olan deneysel(f=59) ve tarama(18) desenleridir. En az tercih edilen desenler ise; nitel araştırma desenleri olan temel nitel araştırma(f=6), durum çalışması(f=2), eylem araştırması(f=2), olgubilim(f=1) ve karma araştırma deseni olan eş zamanlı karma desendir(f=2).

İncelenen Çalışmaların Katılımcı Türlerine Göre Dağılımı

Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların, çalışmalara katılan katılımcıların türlerine göre dağılımı aşağıda verilen Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7. Çalışmaların katılımcı türlerine göre dağılımı

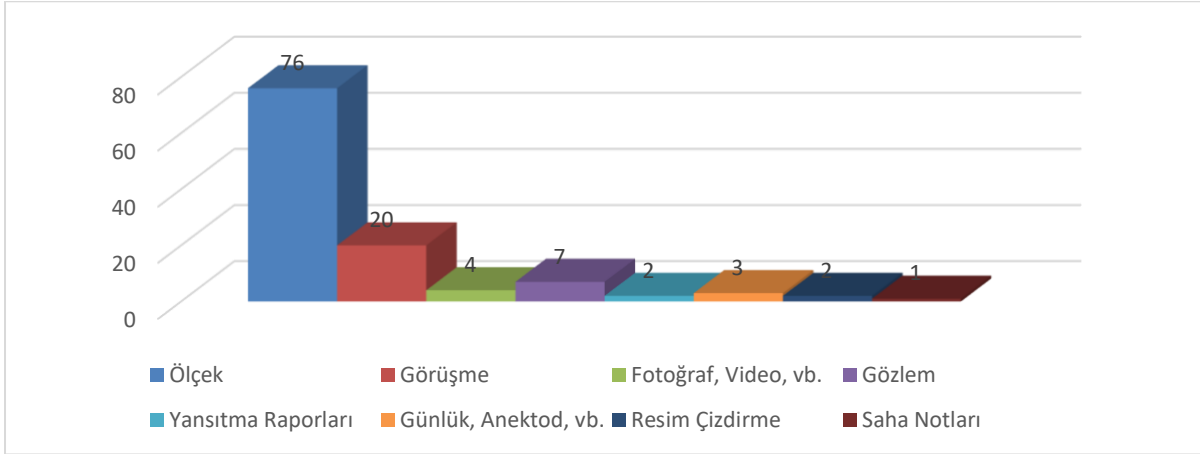

Tablo 7 incelendiğinde çalışmalarda en çok katılımcı olarak okul öncesi dönem çocuklarının(f=75) yer aldığı görülmektedir. Çalışmalarda öğretmenler(f=17) ve ebeveynler(f=7) de katılımcı olarak yer almaktadır. En az çalışmanın okul öncesi eğitim kurumları(f=4) ve öğretmen adayları(f=4) ile yapıldığı görülmektedir.

İncelenen Çalışmaların Kullanılan Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların, çalışmalarda kullanılan veri toplama araçlarına göre dağılımı aşağıda verilen Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 8. Çalışmaların kullanılan veri toplama araçlarına göre dağılımı

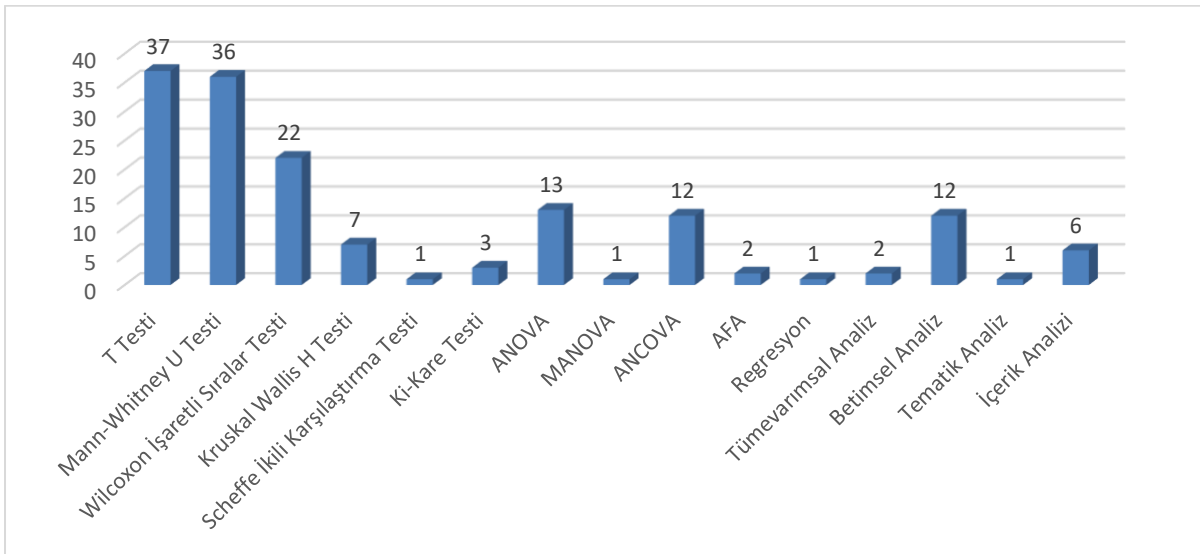

Tablo 8 incelendiğinde çalışmalarda en çok kullanılan veri toplama araçlarının ölçek($f=76$) ve görüşme($f=19$) olduğu görülmektedir. En az kullanılan veri toplama araçları ise saha notları($f=1$), resim çizdirme($f=2$) ve yansıtma raporlarıdır($f=2$).

İncelenen Çalışmaların Kullanılan Analizlere Göre Dağılımı

Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların, çalışmalarda kullanılan analizlere göre dağılımı aşağıda verilen Tablo 9'da yer almaktadır.

Tablo 9. Çalışmaların kullanılan analizlere göre dağılımı

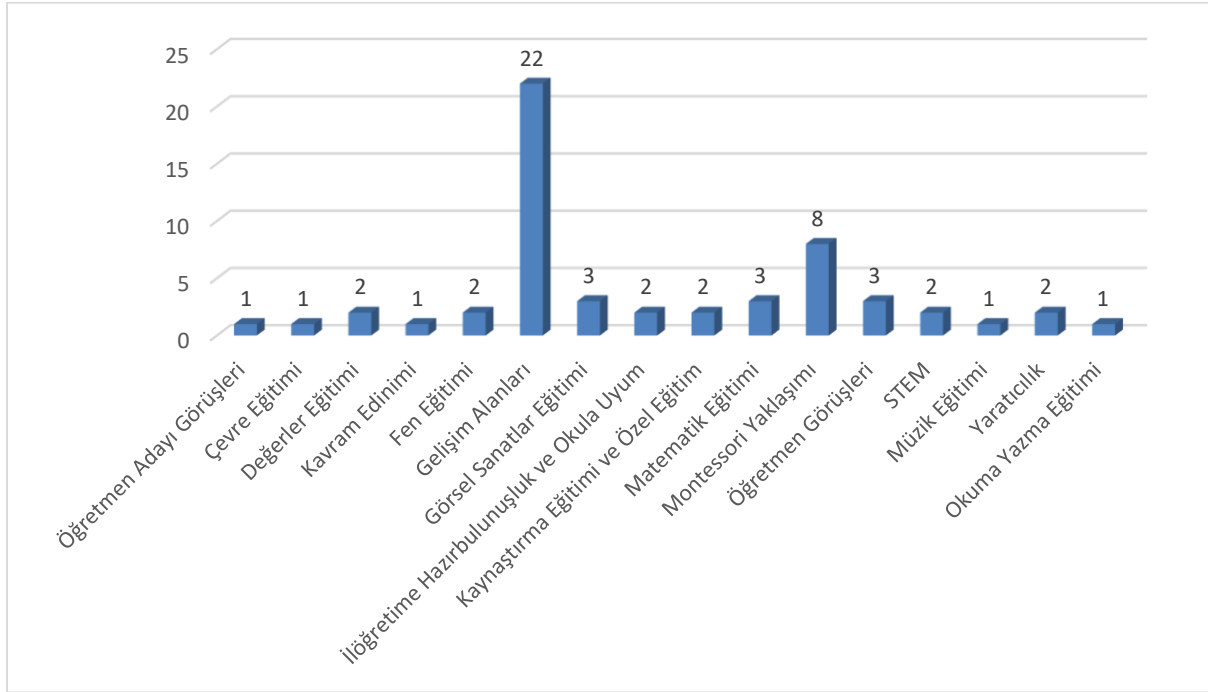

Tablo 9'a göre çalışmalarda en çok kullanılan analizler T Testi($f=37$), Mann-Whitney U Testi($f=36$) ve Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi'dir($f=22$). En az kullanılan analizler ise Scheffe İkili Karşılaştırma Testi($f=1$), MANOVA($f=1$), AFA($f=2$), Regresyon($f=1$), Tümevarımsal Analiz($f=2$) ve Tematik Analizdir($f=1$).

İncelenen Yaklaşımlarla İlgili Yapılan Çalışmalarda Ele Alınan Konuların Dağılımı

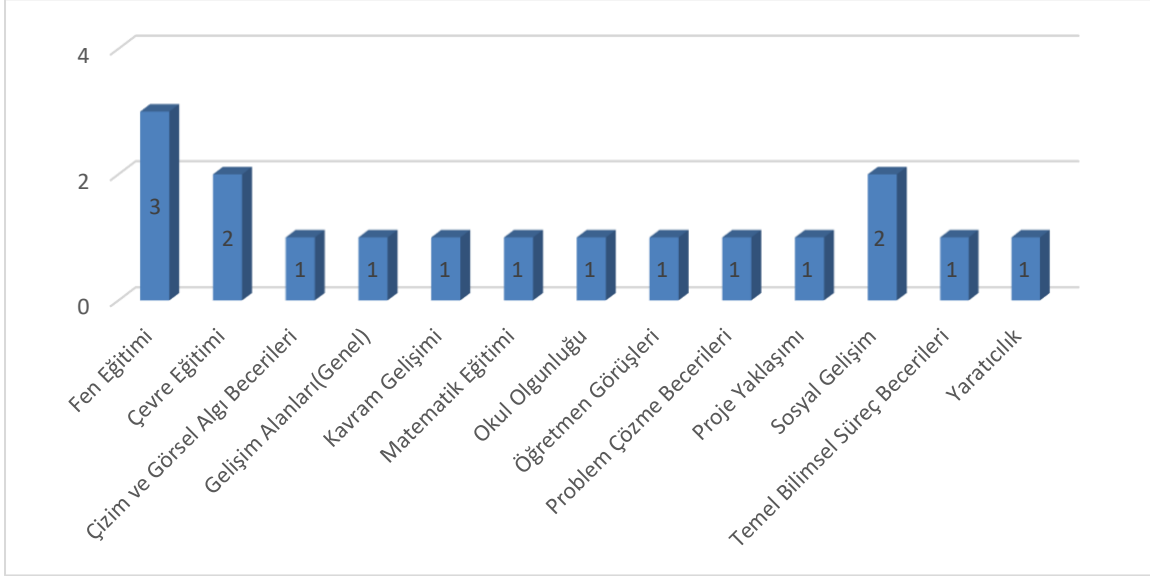
Bu bölümde incelenen yaklaşımlarda ele alınan konuların dağılımı, her yaklaşım için ayrı ayrı verilecektir. Aşağıda verilen Tablo 10'da Montessori Yaklaşımı üzerine yapılan çalışmaların konularına göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 10. Montessori Yaklaşımı üzerine yapılan çalışmaların konularına göre dağılımı

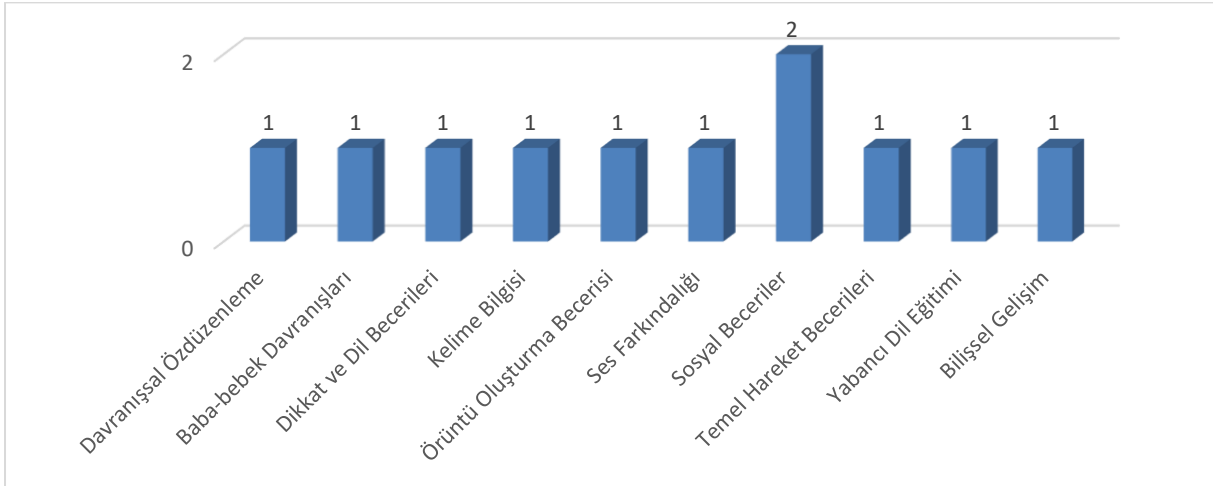
Tablo 10 incelendiğinde Montessori Yaklaşımı hakkında yapılan çalışmaların en çok gelişim alanları($f=22$) üzerine yapılmış araştırma çalışmaları ve Montessori yaklaşımını tanıtan($f=8$) kuramsal çalışmalar olduğu görülmektedir. Daha özele inildiğinde ise gelişim alanları üzerine yapılan çalışmalar; Sosyal Gelişim($f=10$), Motor Gelişim($f=5$), Bilişsel Gelişim($f=4$), Duygusal Gelişim($f=1$) ve Dil Gelişimi($f=1$) üzere beş gelişim alanında yapılmıştır. Aşağıda verilen Tablo 11'de Proje Yaklaşımı üzerine yapılan çalışmaların konularına göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 11. Proje Yaklaşımı üzerine yapılan çalışmaların konularına göre dağılımı

Tablo 11'e göre Proje Yaklaşımı üzerine yapılan çalışmalarda en çok fen eğitimi, çevre eğitimi ve sosyal gelişim gibi alanların ele alındığı görülmektedir. Ek olarak çalışmalarda çizim ve görsel algı becerileri($f=1$), gelişim alanları($f=1$), kavram gelişimi($f=1$), matematik eğitimi($f=1$), okul olgunluğu($f=1$), öğretmen görüşleri($f=1$), problem çözme becerileri($f=1$), proje yaklaşımı($f=1$), temel bilimsel süreç becerileri($f=1$) ve yaratıcılık($f=1$) gibi konularında incelendiği görülmektedir. Aşağıda verilen Tablo 12'de Oyun Temelli Eğitim Yaklaşımı üzerine yapılan çalışmaların konularına göre dağılımı yer almaktadır.

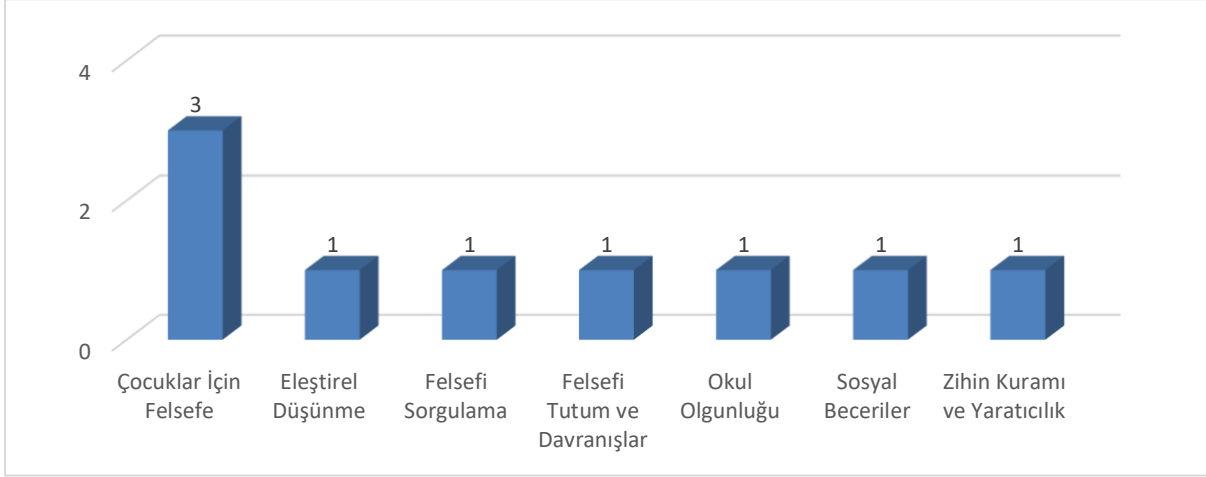
Tablo 12. Oyun Temelli Eğitim üzerine yapılan çalışmaların konularına göre dağılımı

Tablo 12 incelendiğinde çalışmalarda en çok ele alınan konunun sosyal beceriler($f=2$) olduğu görülmektedir. Ayrıca çalışmalarda davranışsal öz düzenleme($f=1$), baba-bebek davranışları($f=1$), dikkat ve dil becerileri($f=1$), kelime bilgisi($f=1$), örüntü oluşturma becerisi($f=1$), ses farkındalığı($f=1$), temel hareket becerileri($f=1$), yabancı dil eğitimi($f=1$) ve bilişsel gelişim($f=1$) gibi konularda ele alınmaktadır.

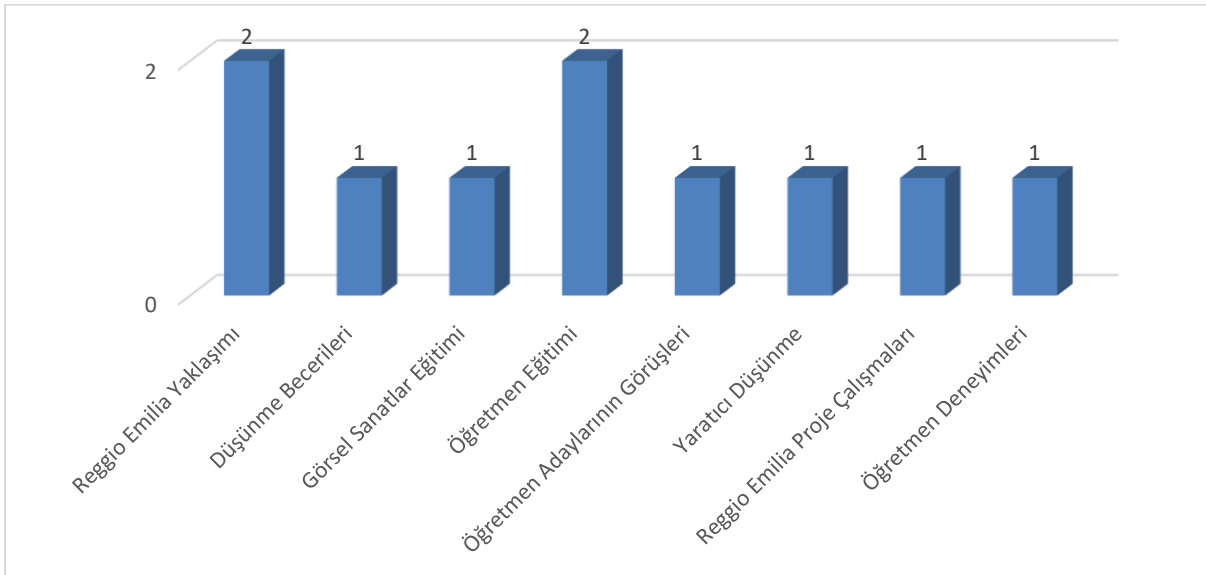
Aşağıda verilen Tablo 13'te Çocukların İçin Felsefe yaklaşımı üzerine yapılan çalışmaların konularına göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 13. Çocukların İçin Felsefe üzerine yapılan çalışmaların konularına göre dağılımı

Tablo 13'e göre Çocukların İçin Felsefe yaklaşımı üzerine yapılan çalışmalarda en çok ele alınan konuların başında Çocuklar İçin Felsefe(f=3) yaklaşımını tanıtan kuramsal çalışmalar gelmektedir. Ek olarak çalışmalarda eleştirel düşünme(f=1), felsefi sorgulama(f=1), felsefi tutum ve davranışlar(f=1), okul olgunluğu(f=1), sosyal beceriler(f=1), zihin kuramı(f=1) ve yaratıcılık(f=1) gibi konularında ele alındığı görülmektedir. Aşağıda verilen Tablo 14'te Reggio Emilia Yaklaşımı üzerine yapılan çalışmaların konularına göre dağılımı yer almaktadır.

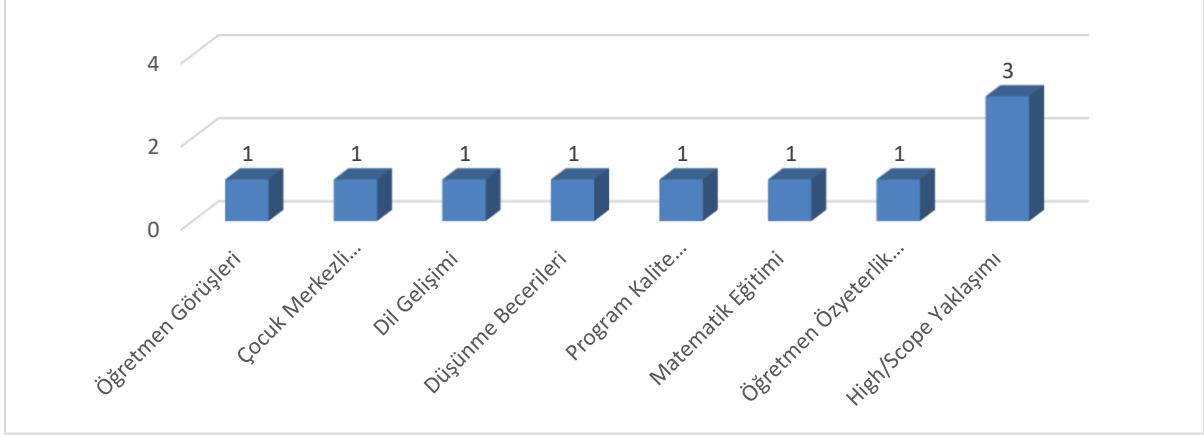
Tablo 14. Reggio Emilia Yaklaşımı üzerine yapılan çalışmaların konularına göre dağılımı

Tablo 14 incelendiğinde, Reggio Emilia Yaklaşımı üzerine yapılan çalışmalar içerisinde en çok, Reggio Emilia Yaklaşımı'nı tanıtan kuramsal makaleler(f=2) ve Öğretmen eğitimi(f=2) üzerine yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Ayrıca bu yaklaşım üzerine yapılan çalışmalarda; düşünme becerileri(f=1),

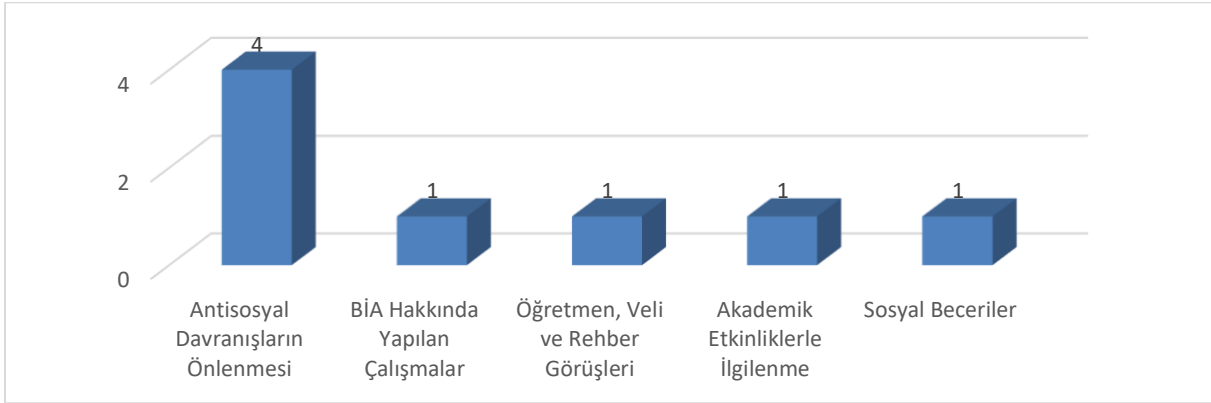
görsel sanatlar eğitimi($f=1$), öğretmen adaylarının görüşleri($f=1$), yaratıcı düşünme($f=1$), reggio emilia proje çalışmaları($f=1$) ve öğretmen deneyimleri($f=1$) gibi konularda irdelenmektedir. Aşağıda verilen Tablo 15'te High/Scope Yaklaşımı üzerine yapılan çalışmaların konularına göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 15. High/Scope Yaklaşımı üzerine yapılan çalışmaların konularına göre dağılımı

Tablo 15'e göre, High/Scope Yaklaşımı üzerine yapılan çalışmalar içerisinde en çok, High/Scope Yaklaşımı'nı tanıtan kuramsal makaleler($f=3$) bulunmaktadır. Ek olarak yapılan çalışmalar içerisinde; öğretmen görüşleri($f=1$), çocuk merkezli yaklaşımlarla karşılaştırma($f=1$), dil gelişimi($f=1$), düşünme becerileri($f=1$), program kalite belirlemesi($f=1$), matematik eğitimi($f=1$) ve öğretmen özyeterlik inançları($f=1$) gibi konuları ele alan çalışmalar da yer almaktadır. Aşağıda verilen Tablo 16'da Başarıya İlk Adım Programı üzerine yapılan çalışmaların konularına göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 16. Başarıya İlk Adım Programı üzerine yapılan çalışmaların konularına göre dağılımı

Tablo 16 incelendiğinde Başarıya İlk Adım(BİA) Programı üzerine yapılan çalışmalarda en çok ele alınan konunun antisosyal davranışların önlenmesi($f=4$) olduğu görülmektedir. Ayrıca bu program üzerine yapılan çalışmalarda; BİA hakkında yapılan çalışmalar($f=1$), öğretmen, veli ve rehber görüşleri($f=1$), akademik etkinliklerle ilgilenme($f=1$) ve sosyal beceriler($f=1$) gibi konular da ele alınmaktadır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

Bu araştırmada Montessori, Çocukların İçin Felsefe, Reggio Emilia, Oyun Temelli Eğitim, High/Scope, Başarıya İlk Adım ve Proje Yaklaşımı olmak üzere bu yedi yaklaşım ve program üzerine Türkçe alanyazında 2018 yılı dahil olmak üzere bu yıla kadar yapılan çalışmaların yayın yürü, yıl, çalışmanın yapıldığı il, konu, yöntem ve desen, kullanılan veri toplama araçları, katılımcı türleri ve kullanılan analizler gibi değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

Genel olarak araştırma kapsamında incelenen çalışmaların, yaklaşımlar açısından dağılımına bakıldığında en çok çalışmanın Montessori Yaklaşımı üzerine yapıldığı; en az çalışmanın ise Başarıya İlk Adım programı üzerine yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun sebebi olarak Montessori Yaklaşımının halihazırda ülkemizde bazı okul öncesi eğitim kurumları tarafından kullanılan bir eğitim yaklaşımı olmasının, araştırmacıların araştırma yapmasını kolaylaştırdığı düşünülebilir.

İncelenen çalışmalara yayın türleri açısından bakıldığında, çalışmaların büyük çoğunluğunu yüksek lisans tezleri ve makaleler oluştururken, okul öncesi eğitim yaklaşımlarının doktora tezlerinde konu olarak çok fazla tercih edilmediği göze çarpmaktadır.

İncelenen çalışmaların yıllara göre dağılımı incelendiğinde, 2006 yılı ile birlikte çalışma sayısında bir artış yaşandığı görülmektedir. Ancak özellikle 2012 yılından itibaren çalışma sayıları en yüksek seviyeye çıkmış, en yüksek çalışma sayıları da 2016 ve 2018 yıllarında oluşmuştur. Bu noktada akademik çalışmalarda okul öncesi eğitim yaklaşımlarına olan ilginin son yıllarda giderek arttığı söylenebilir.

İncelenen çalışmaların yapıldıkları iller incelendiğinde en çok çalışmanın yapıldığı iller sırasıyla Ankara, Konya, İstanbul ve Eskişehir'dir. Bu durumun bu illerin hepsinin eğitim açısından öne çıkan şehirler olması ve okul öncesi eğitim alanında lisansüstü eğitim fırsatı olması dikkat çekmektedir.

Çalışmalarda tercih edilen yöntem ve desenlere bakıldığında ise en çok nicel yaklaşımın tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu noktada nicel çalışmalarda da en çok deneysel desenler tercih edilmiştir. Nitel ve karma yöntemler daha az tercih edilirken, nitel çalışmalarda ise temel nitel araştırma deseni tercih edilmiştir.

Çalışmaların gerçekleştirildiği katılımcılar incelendiğinde çalışmalarda genellikle okul öncesi dönem çocukları ile çalışıldığı görülmüştür. Ayrıca ebeveynler ve öğretmen adayları ile yapılan çalışmaların sayıları oldukça azdır.

Çalışmalarda kullanılan veri toplama araçlarına bakıldığında, en çok ölçeklerin tercih edildiği görülmektedir. Nitel çalışmalarda ise görüşme daha çok tercih edilmiştir. Ancak gözlem, resim çizdirme, fotoğraf, video kaydı, günlükler, saha notları gibi veri toplama araçlarının ise çok az kullanılmıştır.

Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

Çalışmalarda kullanılan analizler incelendiğinde, genellikle nicel çalışmalarda kullanılan Spss testlerinden; T Testi, Mann-Whitney U Testi ve Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi'nin en çok kullanılan analizlerdir. Daha karmaşık analizlerin ise çok daha az kullanıldığı görülmüştür.

Çalışmaların konu dağılımları incelendiğinde en çok irdelenen konuların, Montessori Yaklaşımında gelişim alanları, Proje Yaklaşımında fen eğitimi, Oyun Temelli Eğitimde sosyal beceriler, Çocuklar İçin Felsefe ve High/Scope Yaklaşımında yaklaşımın tanıtılması, Reggio Emilia Yaklaşımında öğretmen eğitimi, Başarıya İlk Adım Programında ise antisosyal davranışların önlenmesidir.

ÖNERİLER

Yukarıda ulaşılan sonuçlar ışığında araştırmacılar tarafından verilen öneriler şunlardır:

Çalışmaların birçoğu Montessori Yaklaşımı üzerine yapılmıştır. Bu noktada alanyazında Head Start, Bank Street, PYP, Piramit vb. farklı okul öncesi eğitim yaklaşımları üzerine yapılacak çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Çalışmaların yapıldığı illere bakıldığında Ankara, Konya, İstanbul ve Eskişehir en çok çalışma yapılan illerdir. Bu noktada hiç çalışma yapılmayan ya da çalışma sayısı çok az olan iller göz önüne alındığında, Türkiye'nin farklı bölgelerinde ve farklı özellikteki şehirlerde yapılacak çalışmaların alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmalarda genellikle nicel yaklaşım ve deneysel desenler tercih edildiği görülmüştür. Nicel yaklaşımlar genellenebilir olması nedeni ile alanyazına katkı sağlamaktadır. Ancak nitel yaklaşımlarla daha derinlemesine bilgiler edilebilmektedir. Bu noktada oldukça az tercih edilen nitel ve karma yöntemlerin alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmaların katılımcılarının genellikle okul öncesi dönem çocukları olduğu görülürken, öğretmenler ve öğretmen adayları ile yapılacak yeni çalışmaların alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmalarda tercih edilen veri toplama araçlarına bakıldığında büyük çoğunluğun ölçekler olduğu görülmektedir. Bu noktada farklı veri toplama araçlarının sonraki araştırmalarda kullanılması araştırmacılara önerilmektedir.

Son olarak ise okul öncesi eğitim yaklaşımları üzerinde farklı gelişim alanlarına odaklanan ve yaklaşımları kıyaslayan deneysel çalışmalara ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir.

Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

Kaynaklar

- Akdeniz, Ö. (2017). *Montessori yaklaşımının okul öncesi fen eğitiminde uygulanması*. Yüksek Lisans Tezi. Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.
- Aral, N., Yıldız Bıçakçı, M., Yurteri Tiryaki, A., Çetin Sultanoğlu, S., & Şahin, S. (2015). Montessori eğitiminin çocukların gelişimine etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 32-52.
- Arıkan, A., & Kimzan, İ. (2016). Okul öncesi eğitimde proje yaklaşımı: ağaç bilimcilerin araştırmaları projesi. *Ilkogretim Online*, 15(2).
- Aslan, D. (2005). Okul öncesi eğitimde Reggio Emilia yaklaşımı. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 75-84.
- Aslan, Ö. M. (2017). Çocuğun renkli yansımalarından kalıcı izlerine giden bir hayat: Reggio Emilia Yaklaşımı, E. A. Acar (Ed.) içinde, *Erken çocukluk eğitimi mozaïği* (s. 51-64), Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Aslıyüksek, M. (2015) *Montessori eğitiminin 4-5 yaş çocuklarının motor beceri, görsel algı ve bellek, el-göz koordinasyonu ile küçük kas becerilerinin gelişimine etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bayram, B. (2014). *Değerler eğitiminde Montessori yöntemi*. Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Beken, S. (2009). *Montessori yöntemi etkinliklerinin 5-6 yaş çocuklarının el becerilerinin gelişimine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Bilaloğlu, R. G. (2004). Okul öncesi eğitimde High Scope yaklaşımı. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 41-56.
- Boyacı, N. P., Karadağ, F., & Gülenç, K. (2018). Çocuklar için felsefe/çocuklarla felsefe: felsefi metotlar, uygulamalar ve amaçlar. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, (31), 145-173.
- Boz, M. (2017). Meraklı kaşiflerin serüveni: Proje Yaklaşımı, E. A. Acar (Ed.) içinde, *Erken çocukluk eğitimi mozaïği* (s. 51-64), Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Bülğür, N. (2018). Montessori eğitiminin 5-6 yaş grubu çocukların yalnızlık ve sosyal memnuniyetsizlik düzeyleri üzerindeki etkisi (Adana ili örneği). Yüksek Lisans Tezi. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık. Ankara.

Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

- Çakır, Z. (2018). *Montessori yaklaşım temelli stem etkinliklerinin okul öncesi öğretmen adayları üzerindeki etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzincan.
- Çakırcı, B. (2017). Öğrenme serüveninde bilgiler alemine oyun ile seyahat: Oyun temelli eğitim programları, *Erken çocukluk eğitimi mozaiği: büyük düşünceler/fikirler, modeller ve yaklaşımlar*, İçinde, Ebru Aktan Acar (Ed.), Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Çelik, S. (2012). *Problem davranışları önlemeye yönelik başarıya ilk adım erken eğitim programı anaokulu versiyonunun etkililiği*. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Danişman, Ş. (2012). Montessori yaklaşımına genel bir bakış ve eğitim ortamının düzenlenmesi. *Eğitimde Politika Analizi Dergisi*, 1(2), 85-113.
- Diken, I. H., & Rutherford, R. B. (2005). First Step to Success early intervention program: A study of effectiveness with Native-American children. *Education and Treatment of Children*, 444-465.
- Dirican, R. (2018). *Okul öncesi dönem çocuklarına uygulanan felsefe eğitimi etkinliklerinin çocukların felsefi tutum ve davranışlarına etkisinin incelenmesi*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Durakoğlu, A. (2010). Montessori metodunda okuma ve yazma eğitimi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 20(20), 91-104.
- Durakoğlu, A. (2010a). *Maria Montessori''ye göre çocuğun doğası ve eğitimi*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Durakoglu, A. (2014). Environmental education in the context of child's interaction with nature according to Maria Montessori. *The Anthropologist*, 18(2), 309-313.
- Edwards, C. P., Gandini, L., & Forman, G. E. (Eds.). (1998). *The hundred languages of children: The Reggio Emilia approach--advanced reflections*. Greenwood Publishing Group.
- Erben, S. (2005). *Montessori materyallerinin zihin engelli ve işitme engelli çocukların alıcı dil gelişiminden görsel algı düzeyine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Erişen, Y., & Güleş, F. (2007). Montessori materyallerinin tasarım kalitesi özelliklerinin değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (18), 287-305.

Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

- Goffin, S. G. (2000). *The role of curriculum models in early childhood education*. ERIC Clearinghouse on Elementary and Early Childhood Education, University of Illinois.
- Gülkanat, P. (2015). *Okulöncesi öğretmenlerinin montessori yöntemi ile gerçekleştirilen eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gür, Ç., Koçak, N., & Sağlar, M. (2017). Çok boyutlu bakış açılarıyla düşünme eğitimi programının 5 ve 6 yaş grubu çocukların okul olgunluğu üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 42(189).
- Gür, Ç. (2011). Çocuklar için felsefe. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, 1312-1318.
- Güral, M. (2015). Montessori eğitim yaklaşımında çocuğun özgürlüğü. *International Journal of Social Science*, Number: 37, 447-457
- Helm, J. H., & Katz, L. G. (2001). *Young investigators: The project approach in the early years*. Teachers College Press.
- Hohmann, M., Weikart, D. P., & Epstein, A. S. (1995). *Educating young children: Active learning practices for preschool and child care programs*. Ypsilanti, MI: High/Scope Press.
- Isaacs, B. (2015). *Bringing the Montessori approach to your early years practice*. New York: Routledge Press.
- Karadağ, F., & Demirtaş, V. Y. (2018). The Effectiveness of The Philosophy with Children Curriculum on Critical Thinking Skills of Pre-School Children. *Education & Science/Eğitim ve Bilim*, 43(195).
- Karaoğlu, M. (2011). *Başarıya ilk adım erken müdahale programının 5-6 yaş grubu çocuklarının problem davranışlarına, sosyal becerilerine ve akademik etkinliklerle ilgilenme sürelerine olan etkisi*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kaya, Ö. M. (2012). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin çocuk merkezli yaklaşım uygulamalarının değerlendirilmesi. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kayılı, G. (2010). Montessori yönteminin anaokulu çocukların ilköğretime hazırbulunuşluklarına etkisinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kayılı, G. (2018). The effect of Montessori method on cognitive tempo of kindergarten children. *Early Child Development and Care*, 188(3), 327-335.

Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

- Kayılı, G., & Kuşcu, Ö. (2012). Examination of social competence and school adjustment of primary school children who had pre-school education with the Montessori method. *Journal of Teaching and Education*, 1(2), 399-405.
- Keçecioğlu, Ö. (2015). *MEB okul öncesi eğitim programı ve montessori yaklaşımına göre eğitim alan 5 yaş çocuklarının sosyal becerilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Koçyiğit, S., & Kayılı, G. (2008). Montessori eğitimi alan ve almayan anaokulu öğrencilerinin sosyal becerilerinin karşılaştırılması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (20), 511-516.
- Kuşcu, Ö., Bozdaş, Y., & Doğru, S. (2014). Montessori eğitiminin çocuklarda sorumluluk alma, sırasını bekleme, başladığı işi bitirme becerisine etkisinin değerlendirilmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(27), 307-322.
- Mutlu, E. (2010). *Erken çocukluk dönemindeki çocukların (60-72 ay) düşünme düzeylerinin ve okul öncesi öğretmenlerinin düşünme eğitimi ile ilgili tutumlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Noyat, Ş. (2018). *Görsel sanatlar eğitiminde montessori eğitimi yaklaşımının, okul öncesi çocuklarının yaratıcılık gelişimine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Oğuz, V., & Köksal Akyol, A. (2006). Çocuk eğitiminde Montessori yaklaşımı. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 243-256.
- Okur, M. (2008). *Çocuklar için felsefe eğitim programının altı yaş grubu çocuklarının, atılganlık, işbirliği ve kendini kontrol sosyal becerileri üzerindeki etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Öngören, S. (2008). *Okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden 4-5 yaş grubu çocuklarına geometrik şekil kavramı kazandırmada montessori eğitim yönteminin etkililiği*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Özdamar E. M. (2017) Çocuklar için felsefe eğitimi programı (P4C), E. A. Acar (Ed.) içinde, *Erken çocukluk eğitimi mozaığı* (s. 51-64), Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Öztürk, F. G., & Özkan, P. Montessori yönteminde müzik ve Türkiye’de Montessori anaokullarında müzik eğitimi uygulamaları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(3), 333-346.
- Sak, İ. T. Ş. (2014). Okul öncesi öğretmen adaylarının Montessori ve Reggio Emilia yaklaşımları ile ilgili görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(3), 1-20.

Spor, Eğitim ve Çocuk (SEÇ)

- Sargent, M. (2014). *The project approach in early years provision: A practical guide to promoting children's creativity and critical thinking through project work*. Andrews UK Limited.
- Soydan, S. (2013). Çocuklarda merak duygusunu uyandırmada Montessori öğretmenlerinin kullandıkları stratejiler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 269-290.
- Şeker, K. (2015). *Kırsal bölgede okul öncesi eğitime devam eden 5 yaş çocukları ile montessori eğitimi alan 5 yaş çocukların motor becerilerinin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Taştepe, M. S. T., Başbay, A. M., Atli, M. S. S., & Akyol, A. K. (2015). Analysis of studies made on montessori approach in Turkey. *Journal of Educational & Instructional Studies in the World*, 5(4).
- Temel, Z. F. (1994). Montessori'nin görüşleri ve eğitim yaklaşımı. *Okul Öncesi Eğitimi Dergisi*, 26(47), 18-22.
- Tepeli, K., & Yılmaz, E. (2012). Üç farklı programa göre eğitim alan okul öncesi çocukların sosyal kural algılarının incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (28), 197-207.
- Toran, M. (2011). *Montessori yönteminin çocukların kavram edinimi, sosyal uyumları ve küçük kas motor becerileri üzerindeki etkisinin incelenmesi*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tuğluk, N., Gündoğdu, K., & Kaya, H. İ. (2006). Okul öncesi eğitimde montessori yaklaşımı. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 167-174.
- Vansieleghem, N. (2005). Philosophy for children as the wind of thinking. *Journal of Philosophy of Education*, 39(1), 19-35.
- Yıldırım, S. (2018). *Türkiye'deki Montessori, Waldorf ve Reggio Emilia yaklaşımlarını benimseyen okul öncesi özel kuruluşlar örneğinde görsel sanatlar eğitimi durumunun betimlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Yıldırım, S., Akman, B., & Alabay, E. (2012). Okul öncesi dönem çocuklarına sunulan Montessori ve Mandala eğitiminin görsel algılama davranışlarına etkisinin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (32), 92-103.
- Yiğit, T. (2008) *Okulöncesi eğitim kurumlarında Montessori ve geleneksel öğretim yöntemleri alan çocukların sayı kavramını kazanma davranışlarının karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.